

Fremsat den 1. marts 2019 af Lisbeth Bech Poulsen (SF) og Jacob Mark (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om bedre forbrugerbeskyttelse i forhold til finansielle produkter

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag med henblik på at øge forbrugerbeskyttelsen i den finansielle sektor på to specifikke områder: 1) bidragsstigninger på realkreditlån og 2) formidlingsprovisioner for salg af investeringsforeningsprodukter.

1. Bidragsstigninger

Forbrugerne skal beskyttes mod bidragsstigninger på realkreditlån. Det skal ske ved at indføre et forbud mod, at realkreditinstitutter udbetaler hele årets overskud i form af udbytter, aktietilbagekøb og betaling af provisioner og lign. til moderselskabet i de tilfælde, hvor et realkreditinstitut med rimelighed kan forudse, at der er en væsentlig risiko for øgede kapitalkrav i de kommende år.

Øgede kapitalkrav skal desuden ikke kunne lægges til grund for en bidragsstigning, hvis realkreditinstituttet med

rimelighed har kunnet forudse disse krav og har haft mulighed for at efterleve kravet ved at undlade at udbetale overskud i form af eksempelvis udbyttebetalinger.

2. Formidlingsprovisioner

Investeringsforeninger skal forbydes at betale formidlingsprovision til pengeinstitutter eller andre virksomheder, der rådgiver om og sælger investeringsforeningsprodukter til privatpersoner. Pengeinstitutter kan dække deres omkostninger ved salg via handelsomkostninger på linje med handler med aktier og obligationer og kan endvidere vælge at opkræve et rådgivningsgebyr direkte fra kunderne.

Bemærkninger til forslaget

1. Bidragsstigninger på realkreditlån

I Konkurrencerådets rapport »Konkurrencen på realkreditmarkedet«, august 2017, påpeger Konkurrencerådet, at »Konkurrencen har svære vilkår på realkreditmarkedet«, idet der bl.a. henvises til et koncentreret marked med betydelige skifteomkostninger og lav kundemobilitet. Det betyder, at konkurrencen ikke nødvendigvis bidrager til at holde bidragssatserne på et niveau, der modsvarer omkostningerne, herunder et rimeligt afkastkrav. Ifølge samme rapport er realkreditinstitutternes bidragssatser steget markant siden 2009.

I 2017 blev der indført regler om, at bidragsstigninger på realkreditlån skal begrundes. Tidligere har realkreditinstitutterne primært begrundet bidragsstigninger med stigende kapitalkrav. Kapitalkrav kan dog også efterleves ved at tilbageholde overskud i realkreditinstitutterne. Konkurrencerådet skriver imidlertid i deres analyse, at »I regnskabsåret 2016 har både Realkredit Danmark og Nordea Kredit udbetalt næsten hele det samlede overskud i udbytte«.

På den baggrund foreslås der indført restriktioner for realkreditinstitutters udbetaling af udbytter, aktietilbagekøb og betaling af provisioner og lign. til moderselskabet i de tilfælde, hvor et realkreditinstitut med rimelighed kan forudse, at der er en væsentlig risiko for øgede kapitalkrav i de kommende år.

Restriktionerne skal suppleres af en ændring af de argumenter, som realkreditinstitutterne kan lægge til grund for bidragsstigninger. Øgede kapitalkrav skal ikke kunne lægges til grund for en bidragsstigning, hvis realkreditinstituttet med rimelighed har kunnet forudse disse krav og har haft mulighed for at efterleve kravet ved at undlade at udbetale overskud i form af eksempelvis udbyttebetalinger.

Det bemærkes i øvrigt, at der med fordel kan indføres et styrket tilsyn med realkreditinstitutter, hvad angår deres begrundelser for at hæve bidragssatserne og størrelsen af bidragsstigningen, og tilsyn med, hvorvidt anvendelsen af denne merindtægt sker i overensstemmelse med den afgivne begrundelse, jf. B 10 Forslag til folketingsbeslutning om skærpet tilsyn med pengeinstitutter og realkreditinstitutter, hvad angår deres begrundelser for at hæve bidragssatserne, fremsat af Pelle Dragsted (EL), Josephine Fock (ALT) og Lisbeth Bech Poulsen (SF) (folketingsåret 2017-18). Der henvises til www.folketingstidende.dk, jf. Folketingstidende 2017-18, sektion A, B 10 som fremsat, sektion B, betænkning over B 10, og sektion F, møde 34 kl. 10.27 og møde 54 kl. 10.00.

2. Formidlingsprovision for salg af investeringsforeningsprodukter

Den såkaldte formidlingsprovision betales af investeringsforeninger til banker for distribution og rådgivning vedrørende investeringsforeningen. Provisionen medfører, at bankerne kan have økonomiske incitamenter til at rådgive kunderne om at investere i produkter, som ikke nødvendigvis tjener kunden bedst. Derudover er det vanskeligt for kunderne at gennemskue betalingsstrømmene og incitamenterne, hvilket skal ses i lyset af, at finansielle produkter i forvejen er meget komplekse for forbrugerne. Problemet forværres af, at mange bankkunder har stor tillid til og loyalitet over for deres bankrådgivere, jf. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens rapport »Konkurrencen på bankmarkedet for privatkunder«, 2013.

I Danmark har man – i forbindelse med implementeringen af EU-direktivet MiFID II i 2017 – lavet et delvist forbud mod formidlingsprovision, som alene beskytter mod, at bankerne både tjener på formidlingsprovision og på at opkræve et ekstra rådgivningsgebyr for kunder, der investerer gennem såkaldte porteføljeplejeordninger. Finanstilsynet har tilmed i »Temaundersøgelse om provisionsforbuddets konsekvenser«, 2018, vist, at der er »sket en omlægning væk fra investeringsprodukter omfattet af provisionsforbuddet til produkter, hvor der fortsat kan opkræves provision«.

I Holland, Sverige og Storbritannien har man lavet egentlige forbud mod formidlingsprovision, og bl.a. Dansk Aktionærforening og Forbrugerrådet Tænk ønskede på linje hermed et fuldt forbud indført i Danmark (»Flertal i Folketinget siger nej til at afskaffe formidlingsprovision«, den 27. maj 2016, shareholders.dk).

I forbindelse med det delvise forbud fra 2017 angav Finanstilsynet, at »Formålet med reglen er at fjerne bankens incitament til at handle imod kundens bedste interesse ved at vælge bestemte – f.eks. provisionsbetalende – investeringsprodukter frem for andre produkter i deres porteføljepleje-produkter.« (»Finanstilsynet indfører hårdt forbud mod provisioner fra investeringsforeninger«, den 24. februar 2017, finanswatch.dk). Det bemærkes, at samme rationale vil gælde for et generelt forbud mod formidlingsprovision.

En konsekvens ved forbuddet vil være, at et pengeinstituts incitament til at sælge investeringsprodukter fra pengeinstituttet selv eller den tilhørende koncern kan øges. Dette økonomiske incitament vurderes dog at være væsentlig lettere at gennemskue for forbrugerne. Det skal imidlertid ved implementeringen af forbuddet sikres, at et pengeinstitut ved investeringsrådgivning har en forpligtelse til at gøre opmærksom på pengeinstituttets økonomiske interesse i investeringsproduktet og at rådgive om andre alternativer end blot bankens egne produkter.

Skriftlig fremsættelse

Lisbeth Bech Poulsen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bedre forbrugerbeskyttelse i forhold til finansielle produkter.

(Beslutningsforslag nr. B 125)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.